

DİLİN GÜCÜ

Suistimal Edilen Sözcükler ve Siyasal Mücadele Kavramları

EDİTÖR

DAVID RANAN

DİLİN GÜCÜ

Suistimal Edilen Sözcükler ve Siyasal Mücadele Kavramları

Almanca orijinal başlık: *Sprachgewalt - Missbrauchte Wörter und andere politische Kampfbegriffe* (Verlag J.H.W. Dietz Nachf. GmbH, 2021)

Editör: David Ranan

Türkçe Yayına Hazırlayanlar: Yasemin Ahi, Tamer İlbuğa

Çevirenler: Aydın Cingi, Can Büyükbay, Hakan Atay, Tamer İlbuğa

Yazarlar: David Ranan, Jana Laura Egelhofer, Brian Klug, Marion Detjen, Jörn Retterath, Amos Goldberg, Christian Geulen, Gesine Krüger, Yair Wallach, Christoph Gollasch, Ruth Ben-Ghiat, Anton Weiss-Wendt, Neve Gordon, Nicola Perugini, Gregor Gysi, Peter Steinbach, Daniel Morat, Barnaby Raine, Marc Volovici, Rikki Dean, Jonathan Rinne, Micha Brumlik, Michael Quante, Aydın Cingi

Nika Yayınevi - 232

1. Baskı: Aralık 2023

Bu yayın Friedrich-Ebert-Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği'nin desteğiyle gerçekleştirilmiştir.

ISBN: 978-625-6520-20-2

Sertifika No: 48850

Kapak Tasarım: Aycan Kurt

Sayfa Düzeni: İlhan Ulusoy

© Bu kitabın basım, yayın, satış hakları © Nika Yayınevi Basım Yayın Matbaacılık Dağıtım Reklam Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, mekanik, elektronik, manyetik ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz. Kitaptaki yazıların her türlü hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Baskı ve Cilt: Bizim Büro Matbaacılık

Sertifika No: 42488

Nika Yayınevi

Kültür Mah. Dr. Mediha Eldem Sokak

No: 55/2 Kızılay/Ankara

T: 0312 433 71 15 ■ www.nikayayinevi.com.tr ■ info@nikayayinevi.com.tr

DİLİN GÜCÜ

Suistimal Edilen Sözcükler ve Siyasal Mücadele
Kavramları

●
EDİTÖR

David Ranan

TÜRKÇE YAYINA HAZIRLAYANLAR

Yasemin Ahi, Tamer İlbuğa

ÇEVİRENLER

Aydın Cıngı, Can Büyükbay, Hakan Atay, Tamer İlbuğa

YAZARLAR

David Ranan, Jana Laura Egelhofer, Brian Klug, Marion Detjen,
Jörn Retterath, Amos Goldberg, Christian Geulen, Gesine Krüger,
Yair Wallach, Christoph Gollasch, Ruth Ben-Ghiat, Anton Weiss-Wendt,
Neve Gordon, Nicola Perugini, Gregor Gysi, Peter Steinbach,
Daniel Morat, Barnaby Raine, Marc Volovici, Rikki Dean,
Jonathan Rinne, Micha Brumlik, Michael Quante, Aydın Cıngı

Nika Yayınevi

İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
Türkçe Baskı İçin Editörlerin Notu	9
Giriş / David Ranan	11
Yalan Haber (Fake News) / Jana Laura Egelhofer	19
Popülizm / Brian Klug	35
Yurtseverlik / Marion Detjen	47
Halk / Jörn Retterath	59
Antisemitizm / Amos Goldberg	73
Irkçılık / Christian Geulen	91
Sömürgecilik (Kolonyalizm) / Gesine Krüger	105
Siyonizm / Yair Wallach	119
Aşırıçılık / Christoph Gollasch	131
Terörizm / David Ranan	147
Faşizm / Ruth Ben-Ghiat	159
Soykırım / Anton Weiss-Wendt	173
İnsan Hakları / Neve Gordon ve Nicola Perugini	185
Komünizm / Gregor Gysi	199
Sosyalizm / Peter Steinbach	211
Entelektüeller / Daniel Morat	223
Elitler / Barnaby Raine	235
Kozmopolitlik ve Anti-Kozmopolitlik / Marc Volovici	249
Demokrasi / Rikki Dean ve Jonathan Rinne	261
Özgürlük / Micha Brumlik	275
Gerçeklik / Michael Quante	285
Türkçe Baskıya Ek: Laiklik, Sekülerlik / Aydın Cıngı	301
Yazarlar Hakkında	315

ÖNSÖZ

Hiçbir şey boşlukta gerçekleşmez. Savaş ve barış için geçerli olan dil için de geçerlidir. Her kavram anlamsal-sözlüksel bir içerikten çok daha fazlasını taşır. Kavramlar siyasal olarak yük-lüdür ve tarihsel değişimlere tabidir, içerikleri abartılır ya da gizlenir, anlamları farklılaştırılır ya da basitleştirilir. *Sprachge-walt* kitabının yazarları, dilin asla tarafsız olmadığını ve her za-man politik olduğunu göstermek için kavramsal tarih ve açık-layıcı örneklerin bir karışımını kullanarak bu mekanizmaları ustalıkla açıklıyorlar. Bağlamsallaştırmanın önemine dair bu farkındalık *Sprachgewalt*'ın en önemli özelliğidir. Elbette bağ-lamsallaştırma kültürel, yaşam dünyası ve bir dereceye kadar coğrafi izleri de içerir.

Siyaset bilimci Dr. David Ranan, Ekim 2022'de Tarabya Kültür Akademisi'nin güzel mekanında *Sprachgewalt* kitabını Türkçe olarak yayımlama fikrini benimle paylaştığı anda bu fikir bana mantıklı geldi. Her şeyden önce, Türkiye'de olduğu gibi dil ve kavramları yorumlama yetkisi üzerinde bu kadar yoğun bir mücadelenin yaşandığı başka bir bağlam olduğunu sanmıyorum. İkinci olarak, farklı yaşam ortamlarının dilin kul-lanımı ve algılanışını nasıl etkilediğini düşünmek sadece ente-lektüel açıdan son derece çekici ve ilginç değil, aynı zamanda siyasal açıdan da önemli. Bu nedenle çevirinin amacı Türkiye bağlamına Batı Avrupalı bir tanım empoze etmek değil, bilakis dilin bilinçli kullanımı ve eleştirel algısı üzerine bir düşünme ve tartışma süreci başlatmaktır. Belki de bu, bir sonraki adımda daha geniş bir tartışmaya yol açacak ve bunun sonunda Dilin

Gücü'nün kesinlikle Türkçe ve Türkiye bağlamı bir versiyonu ortaya çıkabilecektir.

David Ranan'a güveni ve mükemmel işbirliği için teşekkür ederim. Çevirmenlere de dikkatli ve hassas çalışmaları için teşekkür ederim. Okuyuculara verimli bir okuma diliyorum.

Henrik Meyer
Friedrich-Ebert-Stiftung
Türkiye Temsilcisi

TÜRKÇE BASKI İÇİN EDITÖRLERİN NOTU

David Ranan'ın editörlüğünü yaptığı *Sprachgewalt – Dilin Gücü* kitabının Türkçeye çevrilmesi fikri geçen yıl (2022) oluştu. O dönem Federal Almanya Hükümeti'nin Tarabya Kültür Bursuyla Türkiye'de bulunan David Ranan ile bu konuda doğrudan görüşme olanağımız oldu. Bilindiği üzere Türkiye'deki politik tartışmalar esnasında da kimi kavramlar 'mücadele kavramları' olarak kullanılıyor ve bu kavramlardan herkes kendi ideolojik mecrasına ya da amacına göre başka bir şey anlıyor. Aslında Almanya'da da durum pek farklı değil. *Sprachgewalt* kitabının ortaya çıkmasındaki ön saptama da buna dayanıyor. David Ranan kitabın giriş yazısında hem bu süreç hem de kitabın oluşumu ve kurgusu hakkında detaylı bilgi paylaşıyor. Bizim burada vurgulamak istediğimiz şey ise, kavramları Türkiye'deki tartışmalar bağlamında okurken saptadığımız bazı özellikler nedeniyle kitabın orijinalinde yer alan bazı kavramları Türkçe baskıya dahil etmeme kararımız olacak.

Konumuz kavramlar ve dil olunca Almanca yayımlanmış bir kitapta yer alan bazı kavramsal tartışmalar o dilin yani Almancanın özgün kullanımından ya da oradaki gündemden kaynaklanan tartışmaları içermekteydi. Buna dair bir örnek olarak "gender-toplumsal cinsiyet" kavramı verilebilir. Almandada toplumsal cinsiyete duyarlı dil kullanımı üzerine, Almancanın sözcüklere cinsiyet tanımlayan karakterinin neden olduğu tartışma üzerinden yazılmış bir makaleyi Türkçede pek fazla anlam ifade etmediği için kitaba dahil etmedik. Aynı şekilde diğer kavramlardan bazıları Almanya toplumundaki yoğun tartışmaların ve tarihsel birikimlerin özgün bir yansıması olarak tartışıldığından dolayı bunların da Türkiye'deki

okur için pek ilgi çekici olmayacağı kanısına vardık. Bunun yanı sıra elbette Türkiye’de ele alınması gereken birçok başka tartışmalı kavram mevcuttu. Ya kitabın kapsamını ve kurgusunu tamamen değiştirerek bu kavramları da dahil edecek ya da kitabın özgün kurgusunu koruyacak şekilde Türkiye için önemli bir veya iki kavramı ekleyecektik. Nitekim ikincisini seçtik. Türkiye’de uzun yıllardır tartışılan ve özellikle de son yıllarda ateşlenen siyasal polemiklerin konusu olan laiklik ve sekülerizm kavramlarını dahil etmeye karar verdik. Kitabın Türkçe baskısına özgü bu ek kavramları yazar Aydın Cıngı bir makalede toparlayarak kitaba önemli bir katkı sunmuş oldu.

Umarız kitapta yer alan kavramların yurtdışında yürütülen siyasal ve toplumsal tartışmasını Türkçeye yansıtarak burada sürdürülen tartışmalara katkı sunmayı ve Türkiye’deki okurların da ilgisini çekebilecek bir yayın gerçekleştirmeyi başarmışızdır.

Kasım 2023
Yasemin Ahi
Tamer İlbuğa